

onmogelijk zoodanig beschrijven kon, dat zij daardoor te leeren zou zijn, en wekt dan ook op tot de studie der literatuur over deze behandelingswijze.

Nog slechts een enkele opmerking. Waar MEYER op bldz. 139 zegt, dat de psycho-analytici tevreden zijn, als zij van hun patiënten gewone menschen maken, voegt hij daaraan toe, dat zulk een resultaat nog door geen andere methode bereikt was. Het komt mij voor, dat deze uitspraak wel wat eenzijdig is, waar wij het zelfs zien voorkomen, dat patiënten, zonder eenige behandeling, spontaan genezen en gewone menschen kunnen worden. In ieder geval doet hij de andere vormen der psychotherapie (dus ook de indirecte!) onrecht, daar deze ongetwijfeld ook kunnen bogen op het resultaat van „gewone menschen maken”. Het spreekt vanzelf, dat MEYER's boek tot velerlei gedachtenwisseling aanleiding zou kunnen geven, maar daarin ligt voor een deel zijn waarde. Het is hier niet de plaats er dieper op in te gaan.

Ik wil dan ook besluiten met een warme aanbeveling van dezen arbeid van MEYER aan allen, die belangstellen in de psycho-analyse, of het voornemen koesteren zich op dien vorm der behandeling toe te leggen. Het boek behoort thuis in de bibliotheek van elken practiseerenden of aanstaanden arts.

A. VAN DER CHIJS.

Jahresbericht über die Fortschritte der Laryngologie, Rhinologie und ihrer Grenzgebiete, herausgegeben von Dr. F. BLUMENFELD. Würzburg. CURT KABITZSCH, I. Band, 1912—1913; Heft I, prijs 6 mark, Heft II, prijs 5 mark.

Wederom een nieuw tijdschrift der keel-neusheilkunde! Goed geteld, op dit gebied het derde centraalblad in de Duitsche taal! En weder is het de „Verleger”, van wien de „Anregung” is uitgegaan.

Het oude *Internationales Centralblatt für Laryngologie und Rhinologie* van FELIX SEMON heeft vóór enkele maanden van zijn titelblad den naam van zijn stichter geschrapt, wyl deze — verengelscht Duitscher — zich in de dagbladders over de Duitsche wijze van oorlogvoeren afkeurend heeft uitgesproken. Bij vergissing is het „internationaal” op den titel blijven staan! Het *Internationales Zentralblatt für Ohrenheilkunde* van BRIEGER en GRADENIGO heeft vóór enkele jaren zijn gebied tot de laryngologie uitgebreid. Een goede maatregel! Beter nog ware geweest, zoo het met SEMON's orgaan ware saamgesmolten.

Thans een derde centraalblad, en nu waarlijk weer alleen voor keel en neus, met uitsluiting van het oor! Nu zal het niet lang meer duren,

of een actief „Verleger” geeft de „Anregung” tot het scheppen van een *Jahresbericht* voor oorheelkunde. Enzoovoort; want er zijn vele actieve „Verleger”, en eindeloos is de schaar van schrijflustige vakgenooten. Maar die ongelukkige lezers!

BLUMENFELD's *Jahresbericht* maakt een degelijken indruk. De stof is verdeeld naar de groote groepen: neus, neusbijholten, pharynx, strottenhoofd, spraak, enz., en in elke groep naar de nationaliteiten. Merkwaardigerwijs zijn het tijdschrift *Janus* en collega VAN LEERSUM bij de Duitsche literatuur ingedeeld. De Nederlandsche is bewerkt door collega KAN.

H. BURGER.

Physiologie normale et pathologique des reins, par L. AMBARD. Préface de M. le Prof. F. LEGUEU. F. GITTLER, Editeur. Paris 1914, 329 bladz. Prijs 15 francs.

De schrijver, chef van het chemisch laboratorium van de kliniek voor ziekten der urinewegen in het „Hôpital NECKER”, geeft zelf vooraf eenige aanwijzingen omtrent den inhoud van zijn boek. Slechts een gedeelte van de normale en pathologische physiologie worden behandeld: De normale, met gebruik maken en verwerken van de onderzoekingen van hem zelf en van de verschillende schrijvers op dit gebied sedert 1903, terwijl de klassieke opvattingen met opzet weggelaten zijn; de pathologische, met er bij stelselmatig weergeven van de nieuwere en nieuwste bijdragen van hem zelf en van anderen; onbesproken blijven hier o.a. de nierafscheiding bij hartlijders, bij koortslidder; de albuminurie.

Dit gebruik maken van den arbeid van zoovelen verhoogt natuurlijk zeer de waarde van het boek. Verdere studie van het onderwerp zal ook hier zeker aanvullen, wijzigen en uitbreiden of onjuist doen blijken, zoodat het mij wil voorkomen, dat bij overbrengen en toepassen van de gegevens op de praktijk voorzichtigheid moet worden betracht. De belangrijkheid van het behandelde orgaangebied en de, van vroegere opvattingen zoozeer afwijkende, omwerking ervan, alsook de vele nieuwe gezichtspunten, welke geopend worden, maken het boek van AMBARD in hooge mate belangwekkend, niet alleen voor den specialist, maar voor elken arts.

C. ROCHELL.

FEUILLETON.

DE WICHELROEDE IN ZUID-AFRIKA.

In Zuid-Afrika geboren en getogen, ben ik, om zoo te zeggen, met de wichelroede groot geworden. Het is mij dan ook iets zóó gewoons geworden, dat ik er nooit aan had gedacht om die zaak van een wetenschappelijke zijde te bekijken. Met des te